

Рішення разової спеціалізованої вченої ради ДФ 26.133.090
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії В'юнник Вікторія Олександрівна, 1983 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2013 році Київський університет імені Бориса Грінченка, за спеціальністю «Дошкільна освіта», отримавши кваліфікацію «викладач дошкільної педагогіки та психології», працює з 2019 року керівник тренінгового центру Вікторії В'юнник «Супер сад». З 2024 року – власник приватного закладу позашкільної освіти «Gragoom», м. Київ.

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.133.090 Київського столичного університету імені Бориса Грінченка виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), місто Київ, 29 травня 2025 р. №347, у складі:

Голова разової спеціалізованої вченої ради:

ПОНОМАРЕНКО Тетяна Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної освіти Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Рецензент:

ГОЛОТА Наталія Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Офіційні опоненти:

ГАВРИШ Наталія Василівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Факультету педагогічної освіти та соціальної роботи Волинського національного університету імені Лесі Українки;

КРУТІЙ Катерина Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної освіти Психолого-педагогічного факультету Маріупольського державного університету;

РЕЙПОЛЬСЬКА Ольга Дмитрівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу дошкільної освіти Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України.

На засіданні 22 липня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка В'юнник Вікторії Олександрівні на підставі оприлюдного захисту дисертації «Самовираження дітей п'ятого року життя в освітньому середовищі закладів дошкільної освіти» за спеціальністю 012 Дошкільна освіта.

Дисертацію виконано у Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), місто Київ.

Науковий керівник: Половіна Олена Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри дошкільної освіти Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація В'юнник Вікторії Олександрівни «Самовираження дітей п'ятого року життя в освітньому середовищі закладів дошкільної освіти», подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 012 Дошкільна освіта, є завершеною, самостійною роботою, що містить науково обґрунтовані результати, актуальність, наукову новизну, теоретичне та практичне значення і відповідає п. 6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 № 44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 за №155/30023. Дисертація В'юнник Вікторії Олександрівни та наукові публікації, в яких висвітлено наукові результати дисертації, виконано на належному науковому рівні з дотриманням академічної доброчесності.

В'юнник Вікторія Олександрівна на високому рівні оволоділа методологією наукової та педагогічної діяльності, набула теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей. Здобувачка вільно володіє матеріалом.

Наукові результати дисертації висвітлено в 11 публікаціях, а саме: 3 статті (з них усі у співавторстві) опубліковані у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України; 8 публікацій (з них 4 у співавторстві), у яких додатково висвітлено наукові результати дисертації.

1. В'юнник В.О., Половіна О.А. Самовираження дітей п'ятого року життя: реалізація особистісної парадигми в освіті. *Інноваційна педагогіка*, 2022. Випуск 2 (43). С. 122-126. DOI:<https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/43/2.25>
Вебпосилання на видання: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/43/part_2/25.pdf
2. В'юнник В.О., Половіна О.А. Архітектура розвивального середовища у реджіо-підході: формуємо самовираження дітей п'ятого року життя. *Інноваційна педагогіка*, 2023. Випуск 1 (56). С. 236-242. DOI: <http://dx.doi.org/10.32782/2663-6085/2023/56.1.49> Вебпосилання на видання: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/56/part_1/56-1_2023.pdf
3. Viunnyk Viktoriia, Cristian Fabbi. *Reggio Emilia Approach in interaction with very young children. Педагогічна освіта: теорія, практика, психологія, педагогіка*», 2023, № 40 (2). С.26-31. DOI: <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2023.40> Вебпосилання на видання: <https://pedosvita.kubg.edu.ua/index.php/journal/issue/view/32>

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження та пропозиції:

ГОЛОТА Наталія Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, побажання:

1. Незважаючи на ретельність в описі емпіричного матеріалу, роль впливу батьків та умов сім'ї на становлення самовираження дитини окреслені без конкретизації, що безумовно, підсилило б наукову аргументацію об'єкту дослідження.
 2. Представлений аналіз зарубіжного досвіду означеної проблематики значно виграв би за умови опрацювання більшої географії досліджень.
 3. Відмічаємо активне залучення і проживання здобувача у обраній темі і покращення досвіду закладів дошкільної освіти України за допомогою даної теми.
 4. Наголошуємо на важливості позитивних застосувань іноземного досвіду і вибірково-адаптивне їх використання у різних системах освіти, зокрема бачимо вдалу адаптацію Реджіо Емілія-підходу у сучасні реалії дошкільної освіти України за допомогою даної роботи. Дисертантка вирізняється відповідальністю та творчістю застосування знань.
- Дисертація та дисертантка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії.

ГАВРИШ Наталія Василівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Факультету педагогічної освіти та соціальної роботи Волинського національного університету імені Лесі Українки, зауваження:

1. У дисертаційному дослідженні авторка достатньо уваги приділяє середовищній моделі. Адже дійсно, саме середовищна, а не традиційна занятійна модель організації освітнього процесу створює сприятливі умови для становлення і розвитку особистості, сприяє проявам самовираження дітей. На жаль, глибоко і різноспрямовано досліджуючи це важливе поняття переважно в контексті Реджіо Емілія – підходу, дисертантка лише побіжно торкнулась доробків українських науковців і практиків щодо упровадження середовищної моделі в практиці роботи закладів дошкільної освіти.

2. Спірним, на нашу думку, є обраний дослідницею спосіб відображення структури ключового поняття (рис. 1.1). Авторка використовує форму трикутника, в основі якого логічно розміщує узагальнене поняття «само» як початкову точку відліку усвідомлення дитиною себе сепаровано від дорослого. А далі, в напрямку верхівки розташовані процеси самопізнання, самовизначення, саморозкриття, самоствердження, самопрезентація і на верхівці - самовираження, що виглядає дещо однолінійно. На нашу думку, схема має виглядати більш динамічно, а зв'язки між компонентами більш візуалізованими. Це стосується і малюнку 1.2, в якому схематично у вигляді взаємопов'язаних кіл представлено поняття «самовираження». Проте виходить так, що коло, що позначає взаємодію з оточенням, що є тлом для становлення особистості дитини, де відбувається самовираження, є чомусь найменшим і чисто зорово віддалене від ключового поняття. Але погоджуюсь із тим, що схематично відобразити сутність складних процесів потребує особливих зусиль.

3. На сторінці 101 дисертантка схематично (рис. 2.1.) представляє критерії оцінки прояву самовираження дітей п'ятого року життя. Кожен з трьох критеріїв конкретизовано низкою показників, визначених достатньо коректно, але які стилістично оформлено дещо недбало: адже критерій не можу, наприклад, «забезпечувати функціонування», «вибору матеріалів» або бути спрямованим на «прагнення до пізнання».

4. Дисертанткою проведено анкетування вихователів щодо їхньої обізнаності в проблемі, за результатами аналізу якого Вікторія Олександрівна доводить, що лише 23% педагогів усвідомлюють сутність самовираження й відповідно лише ці вихователі виявляють готовність до забезпечення оптимального психолого-педагогічного супроводу проявів самовираження у дітей п'ятого року життя. На нашу думку, варто було б більш глибоко проаналізувати причини такого стану, пов'язавши їх зі змістом професійної підготовки педагогів та офіційними документами, що унормовують питання організації сучасного освітнього процесу в закладах дошкільної освіти.

5. Безперечно, розроблена дисертанткою експериментальна програма «Я-Активация» є вагомим доробком В. В'юнник, і вона заслуговує на увагу і схвалення. Проте в різних місцях тексту ця програма називається по-різному. До того є вона не є парціальної освітньої програмою, оскільки не має відповідного грифу МОН. Радимо авторці найближчим часом виправити це, щоб педагоги могли використовувати цю програму в практиці роботи ЗДО.
6. Відзначаємо високий рівень наукової дискусії здобувача.
7. Висловлюємо повну підтримку дисертації Вікторії В'юнник як гідного, самостійного і якісного наукового продукту, вважаємо важливим здобувачці прийняти участь у обговоренні нового Державного стандарту дошкільної освіти задля посилення його новими прогресивними ідеями і пропагувати ці ідеї у освітянську спільноту.

КРУТІЙ Катерина Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної освіти Психолого-педагогічного факультету Маріупольського державного університету, зауваження та пропозиції:

1. В узагальненій структурно-логічній схемі Реджіо Емілія-підходу (стор. 74, Рис. 1.4) визначено, що середовище є нефіксованим сегментуванням простору; до ключових принципів РЕП віднесено середовище як «третій вчитель», визначаючи, що це простір, який стимулює дослідження, творчість і комунікацію (стор. 87). Вважаю, що з метою забезпечення повноти аналізу доцільно було б детальніше визначити термін «середовище» і «простір» та їх підпорядкованість (ширше поняття – вужче поняття).
2. До структурно-логічної схеми перебігу формувального етапу педагогічного експерименту (стор. 173, Рис. 3.1.) необхідні уточнення щодо визначення форм виховного впливу та методів (наприклад, «вміння висловлювати свої судження, думки»). Також дискусійним є термін «виховний вплив» на вихователів ЗДО.
3. В окремих місцях дисертаційної роботи спостерігається повторення теоретичних положень. Зокрема у вступі (с.19-22) та першому розділі (с.34-40)

автор неодноразово наголошує на необхідності трансформації навчально-дисциплінарної моделі взаємодії з дітьми на особистісно орієнтовану, підкреслюючи важливість розвитку самовираження як ключової компетентності дошкільника. Подібні твердження щодо дитиноцентризму, гуманістичної парадигми та значення самовираження у формуванні особистості подаються у теоретичному розділі майже дослівно. Це створює враження дублювання аргументації та свідчить про доцільність консолідації зазначених положень у межах одного логічного блоку.

4. Бажано було б у вибірці учасників експерименту запропонувати опис соціально-демографічних характеристик та кількісної оцінки ефективності впроваджених методичних рішень у різних регіонах України. У дисертації (с.28-29) наведено перелік закладів дошкільної освіти, у яких здійснювалось впровадження результатів дослідження, зокрема: м. Горішні Плавні Полтавської області; м. Біла Церква Київської області; м. Хмельницький; с.Великі Гаї Тернопільської області; м. Вишневе Київської області; м. Ірпінь Київської області; м. Бровари Київської області; м. Львів; м. Київ; м. Ніжин Чернігівської області; м. Вараш Рівненської області; м. Коростишів Житомирської області; м. Мукачево Закарпатської області, тобто презентовано майже всі регіони України за виключенням окупованих територій. Деталізація вибірки дозволила б глибше оцінити валідність та обґрунтованість одержаних результатів.

5. Відзначаємо важливість обраної теми роботи, а саме вік дітей представлений у дисертації і бажаємо більше виносити результати роботи у суспільство.

РЕЙПОЛЬСЬКА Ольга Дмитрівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу дошкільної освіти Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України, пропозиції та зауваження:

1. Погоджуюсь з логікою та достатністю наукового обґрунтування дисертанткою наукових досліджень, проте вважаю, що доцільно було б більше

уваги приділити порівняльному аналізу вітчизняного та закордонного досвіду щодо вирішення проблеми самовираження дітей п'ятого року життя в освітньому середовищі ЗДО.

2. Підтримую спрямованість дослідження на проблему підготовки вихователів до взаємодії з дітьми в освітньому середовищі ЗДО на засадах РЕП. Дійсно, саме середовищна, а не традиційна занятійна модель організації освітнього процесу з дітьми 5 року життя максимально відповідає їх віковим потребам. Переконана, що її впровадження в освітній процес сприятиме самовираженню дітей 5 року життя в освітньому середовищі ЗДО, тож дослідження значно виграло б за умови її деталізації.

3. Результати дисертаційної роботи можуть бути використані у формуванні професійної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах університетського навчання та вивчення професійної компетентності вихователів ЗДО в умовах післядипломної педагогічної освіти. З урахуванням результатів наукового дослідження бажано було визначити аспект щодо підготовки майбутніх фахівців дошкільної галузі на рівні закладу вищої освіти.

4. Відзначаємо небайдужість здобувача, підтримуємо роботу, яка є переконливою та оригінальною.

ПОНОМАРЕНКО Тетяна Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної освіти Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, побажання:

1. Актуальність дослідження заслуговує на особливу увагу та його запровадження сприятиме покращенню та розбудову сучасної системи дошкільної освіти України.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.133.090 присуджує В'ЮННИК Вікторії Олександрівні ступінь доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 012 Дошкільна освіта.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради ДФ 26.133.090

Тетяна ПОНОМАРЕНКО